

Ob 40-letnici KPJ in Dnevu žena

Tončka Čečeva-Olga-Roza

Zenam proletarkam!

Objavljamo članek, ki ga je napisala ena izmed prvih organiziranih članov KPJ v »Rdečem praporu«, glasilo Komunistične stranke Jugoslavije, dne 7. decembra 1920.

Kljub vsemu terorju, ki so ga meščanske stranke izvajale proti nam, so se volitve v konstituantno izvršile za delavstvo, za Komunistično stranko predvsem povoljno. To je znak, da se tisti del človeštva, ki s svojim delom vzdržuje ves svet, zaveda, da edino v njem samem leži uganke, katero je treba rešiti, da se izkoplje iz teh žalostnih razmer, v katere nas je pahnil kapitalistični sistem vladanja. Pri rešitvi te uganke pa ne zadostuje moški proletariat, ampak so potrebne še ženske moči, ki se zavedajo svojega dostojanstva, svoje naloge, ki jo morajo izoršiti za človeštvo. Le v skupnem boju moža ob ženi se bo izboljševal sistem, ki bo zrušil kapitalistično družbo in rešil problem, v katerega je danes zamočan ves svet.

Sodružice! Naša dolžnost je, da stopimo enkrat na plan, da pokažemo možnost in moč in da vržemo med ženski svet revolucionarno misel.

Zavedajmo se, da izkoriščanje, ki ga me občutimo v današnji družbi, presega mnogo več kot pa izkoriščanje, kateremu je podporžen moški proletariat. V splošnem smo izkoriščene kot žene brez izjeme in drugi smo izkoriščane žene kot proletarke. In če se zavedamo tega, se čudimo sebi, da medtem, ko naši sodruzi delajo in razširjajo organizacije, preko katerih se bodo otresli teh kapitalističnih okovov, — me žene spimo v usakdanosti, v plitvih mišljenjih, kako bi preprosile izkoriščevalce, da bi nam omilili naš položaj. Sodružice! Proč s takim prosjačenjem, proč s klečeplazenjem in zgradimo si močno organizacijo, po kateri si bomo lahko izboje-

vale takšno življenje, ki nam po vsej pravi- ci pristoja.

Izmed vseh strank, ki obstajajo, je Komunistična stranka tista, ki zastopa interese vseh nas izkoriščanih, ki se bori za enakopravnost ženstva itd. Samo zmaga komunizma nas bo osvobodila vseh hlapčevskih spon, v katere sta nas uklenila stoletna vzgoja in kapitalizem. Breme vsakdanjih izključno materialnih skrbi nam

bo olajšano in vzdignile se bomo do pravi- ce človeka. Samo v Komunistični stranki si bomo zgradile žensko organizacijo, ker edino ona zastopa težnje vseh trpečih. Zato- rej vse duševne in telesne delavce, ven iz podzemskih stanovanj, podstrešij, to- varn in delavnic, iz pisarn, prodajalnic in v boj za osvobodjenje vsega delavskega razreda. Stopite v revolucionarno organi- zacijo proletariata!

Zvesta v življenju in smrti

(Spominu Mileve Zakrajšek)

Na bolniškem pokopališču v Celju je grob z belim kamnom in imenom Mileve Zakrajšek. Nedaleč od njega je skupni grob partizanov Velikove čete, ki so padli 7. novembra 1942 v ostri borbi pod Sentjo- štom na Dobrovljah in so Nemci njihova trupla pred pokopom javno razstavili na Trgu svobode v Celju.

Mileva se je rodila 25. maja 1910 v Skofji Loki. Maturirala je na mariborskem učiteljskem inštitutu leta 1928 in bila brezposelna do aprila 1929, ko je nastopila na svojem prvem in edinem učiteljskem službenem mestu v Smartnem ob Paki.

Zgodaj je postala zavedna marksistka. Že pred vojno je bila vključena v marksistični študijski krožek učiteljev, ki ga je v Smartnem organiziral France Hribar s sodelovanjem tamošnjega učitelja in književnika Oskarja Hudalesa. Leta 1941 je postala članica Komunistične partije. Ob resnem študiju marksistične literature si je oblikovala svetovni nazor in značaj.

Že v poletju 1941 se je želela pridružiti partizanskim borcem, a je morala ostati

v Smartnem, kjer je bila njena dejavnost nad vse potrebna. Obvladala je nemščino in je sprejela službo pri občinskem uradu. Od tod je pošljala važna poročila partizanom, jim skupaj z Ivanom Steblovnikom dobavljala živilske karte, zbirala živež in denar. Ko so znani komunisti Savinjske doline 22. junija 1941 odšli v ilegalo, so na njihova dotedanja mesta stopili drugi. Tako navaja France Hribar v svojih spominih: »Za občino Smartno ob Paki (vasi Smartno, Rečica, Paška vas in Mali vrh) je prevzela funkcijo sekretarja OF Mileva Zakrajšek, ki je pokazala izredno agilnost in požrtvovalnost. Kot učiteljica je

bila odpuščena na šoli in je opravljala službo na občini. Imela je vso možnost legalnega povezovanja in pridobivanja ljudi.

V oktobru 1941 se je Mileva udeležila sestanka v partizanskem taborišču v Skornem. Pol leta kasneje jo je baje izdal neki aretirani človek, ko je bil zasilan: »Sestane- nek v Skornem sta obiskala tudi sin biv- šega župana in neka velika, črna ženska iz Smartnega.« (Prvi je bil Steblovnik, druga pa Zakrajškova.)

Ob koncu zime 1942 so gestapovci Milevo aretirali in odvedli v celjski »Stari pi- skere«. Ob zaslisevanjih so jo mučili, da bi jo strli telesno in duševno. Toda vztrajala je v volji, da ne izda ničesar in ni- kogar. Po zadnjem, še hujšem trpinčenju ji je gestapovski preiskovalec zagrozil: »Prihodnjič se bomo še bolj potrudili, da od vas kaj izvemo!« Odločno mu je odvr- nila: »Od mene nikoli!« Popoldne 18. aprila 1942 je od paznice zahtevala vrč vode. Ovratno ruto si je zvala v vrv, si podsta- vila vrč in se obesila na oknu celice. Tako se je izognila vsem poskusom, da bi so- vražniki s še stopnjevanim terorjem izsilili iz nje priznanja v svojo korist. (Ta Mile- vin zadnji dan je opisala paznica.)

Neki gestapovec je kmalu potem pripo- vedoval gospodinjji Milevine matere, da je samomorilka v poslednjih urah svojega življenja zahtevala več pol papirja. Na njem je v obsežni izjavi razodela svoje marksistično prepričanje in ostro obsodila nacionalni socializem. Ta izjava da je bila znanstveno tako dognana in dokumentirana, da je naredila močan vtis celo na gestapovce, presenečene nad Milevino inteli- gentnostjo. Ta njena izjava se žal ni ohrani- la.

Mileva je neomahljivo verovala v zma- go naprednih sil v svetu, v bodočnost so- cializma. V borbi za boljše življenje člo- veštva se tudi lastnega žrtvovanja ni ba- la. Večkrat je sredi tveganega dela dejala svojim sodelavcem: »Kaj bom storila, ko me bo udaril prvi nacist?« Vedela je, da tega ne bo mirno prenesla.

Njena zvesta prijateljica je bila tudi Ja- dviga Golež-Spelca, prav tako učiteljica v Smartnem ob Paki. Preden je ta odšla v partizane, je poslala Milevini mami šopek rdečih nageljnov s pripombo, da pojde po Milevinih stopinjah. Junaško je padla v borbi.

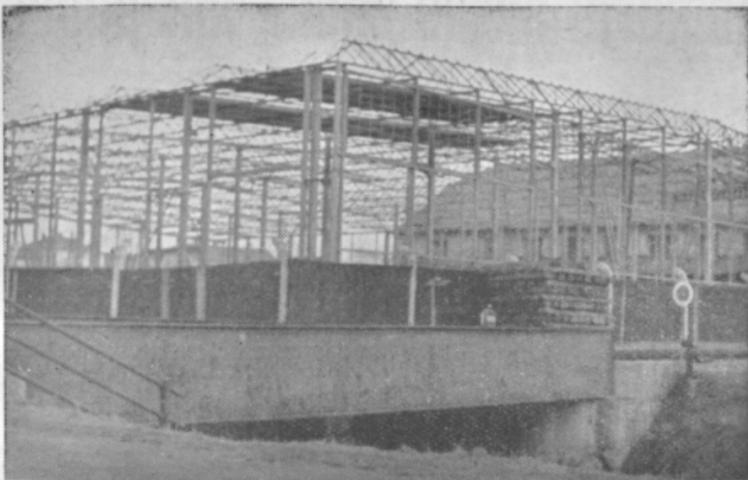
Smartno ob Paki je eden izmed slo- venskih krajev, ki so v narodnoosvobodil- ni borbi pokazali največ zavednosti in bor- benosti, dali pa tudi največje žrtve.

Med letošnjimi Prešernovimi nagradenci je bila tudi Milevina mati, naša znana gle- dališka in filmska igralka.

Milevin lik borbene žene in napredne učiteljice nam ostane živ ob naši hvaležno- sti za visoki vzgled, ki nam ga je dala s svojim življenjem in smrtjo.

F. R.

Največje skladišče v Celju v gradnji

Pomanjkanje skladišč v Celju je zelo ve- liko. Mimo nekaterih tovarn nobeno pod- jetje, zlasti pa ne trgovsko, nima odgo- varjajočih skladišč. Marsikdaj razprave o preskrbi mesta in o blagovnem prometu »obvisijo« na tej kljukici.

Letos pa je veletrgovsko podjetje »Kov- inotehna« začelo graditi eno največjih skladišč za železino pri nas. Skladišče gradi »Metalna« iz Maribora. Nasproti I. osnovne šole se razpenja v višino želez- na konstrukcija v dokaj drzni obliki. Te

dni pokrivajo streho, pozneje pa bodo zgradili tudi stene. Se nekaj podatkov o tem skladišču, ki ne bo samo eno največjih, temveč tudi najmodernejše:

V skladišču bodo speljani železniški tiri, tako da bo material prihajal v prostore na železniških vagonih. Po skladiščnih prostorih bodo železnino razvrščali s pomoč- jo treh prevoznih dvigal. Na drugem kon- cu skladišča pa bo možno nakladati po osem kamionov naenkrat.

Z občinske konference SZDL v Slov. Konjicah

Odgovorne naloge organizacij SZDL na vasi

POVEČATI ČLANSTVO V SZDL IN ZBOLJŠATI DRUŽBENO UPRAVLJA- NJE. — POŽIVITI DELO KRAJEVNIH ODBOROV TER DOLOČITI NJIHO- VO PRISTOJNOST. — ČLANI ZADRUŽNIH SVETOV BI MORALI PRI KONKRETNEM DELU DAJATI VZGLED, PREDVSEM PA PRI SODELO- VANJU KMET-ZADRUGA. — OBSEŽNE NALOGE V KMETIJSTVU TER- JAJO VEČJO PODPORO ORGANIZACIJ IN ČLANSTVA SZDL.

V Slov. Konjicah je bila v nedeljo dopoldan občinska konferenca SZDL za konjiško občino. Preko 70 delegatov je zastopalo blizu 4700 članov, kolikor jih je sedaj v občini, mimo njih pa sta bila navzoča še tov. Riko Jerman, pred- sednik OLO Celje ter tov. Franc Lubej, predsednik OZZ iz Celja.

Poročilo o delu organizacij SZDL v občini je podal predsednik občinskega odbora SZDL tov. Ivanuša. Iz njego- vega izvajanja je bilo zaslediti, da so odbori in članstvo v minulem letu opravi- li več važnih akcij ter nalog, od voli- tev v ljudsko skupščino pa do nedav- nih občnih zborov SZDL. Nezdovolj- liva pa je spričo tega ugotovitev, da je od vseh volivcev v občini le dobrih 42 % članov SZDL. Več kot polovico volivcev je v organizacije SZDL vklju- čenih le v konjiškem odboru, dočim je stanje slabše v okolici Loč in nekaterih drugih krajih. Izgleda, da so nedavni občni zbori lani v decembru pritegnili v odbore več mladih ljudi, kar je po- sebno razveseljivo v okolici Jerneja. Mladi so tam zelo dobro prijeli v ok- viru mladinske organizacije in kultur- no prosvetnega društva, zanimajo pa se tudi za ostala vprašanja v bližnji okolici.

Pri obravnavanju delovanja organov upravljanja od ljudskega odbora preko delavskih svetov do hišnih svetov je konferenca ugotovila, da je v njih vključeno za reševanje vsakodnevnih nalog več kot tisoč volivcev, vendar je slabost njihovega dela predvsem v tem, da nimajo prave vsebine dela. Na to je opozorilo več govornikov, ki so pred- lagali, da bodo potrebno mimo tega pos- krbeli še za pravilno razporeditev od- govornosti oziroma funkcij. Posamez- niki so v številnih odborih, bodisi kot člani ali predsedniki, veliko pa je tak- kih, ki bi bili voljni pomagati, vendar jih ne znamo vključiti. Ocena dela kra- jevnih odborov kot pomožnih organov ljudskega odbora je pokazala, da so ti lani bili manj aktivni kot prejšnja leta. Njihovo delovanje se je večji del usme- rilo na razdelitev sredstev, katere jim je dodelil ljudski odbor iz proračuna, manj pa je reševanja ostalih lokalnih nalog. To tudi narekuje, da bo treba ugotoviti njihovo nedelavnost ter do- ločiti njihove pristojnosti. Isto velja tudi za šolske odbore. Za njihovo ne- aktivnost pade nekaj krivde na odbore SZDL, ki so tem zelo važnim vpraša- njem posvečali premalo skrbi.

Ker je bilo ob koncu lanskega leta

znižano število odborov SZDL od preš- njih 21 na sedanjih 9 s tem, da so se nekateri manjši priključili večjim, je več delegatov sprožilo vprašanje, da bo spričo večjega terena manj stikov od- bornikov s članstvom. Po mnenju ob- činskega odbora pa bo prav zato odgo- vornost krajevnih odborov še toliko večja in bodo morali pri sestavi delo- vnega programa upoštevati vse, tudi od- daljene okoliške kraje. To velja pred- vsem za Zreče in Konjice ter deloma za Vitanje. Neupoštevanje celotnega področja krajevnega odbora bi pome- nilo, da bi res nekatera naselja postala izolirana od političnega dogajanja. Tu pa nastane vprašanje sodelovanja član- stva ne le v odboru SZDL, temveč tudi v ostalih organih družbenega uprav- ljanja, v različnih društvih in organi- zacijah. Prav v tej smeri bodo torej morali razviti delo krajevni odbori SZDL ter vključiti v članstvo tudi vse tiste, ki sedaj še niso člani SZDL.

Posebno odgovorne naloge čakajo organizacije SZDL na vasi, kjer je bil lansko leto napravljen že precejšen korak naprej z izvolitvijo zadrुžnih svetov in s prvimi začetki sodelovanja kmetov v zadrugi. Da bi se novi za- družni sveti čim bolj spoznali s svoji- mi nalogami, pravicami in dolžnostmi, imajo njihovi člani že od januarja dalje vsak teden sestanek, na katerih jim kmetijski strokovnjaki in politični delavci pojasnjujejo različne naloge. Vendar sedanji rezultati delovanja med kmetovalci in zadrugo kažejo, da bodo člani zadrुžnih svetov morali v teh akcijah biti na čelu ne le pri glasovanju o splošnih nalogah, temveč tudi pri konkretnih akcijah.

Kmetijstvo v konjiški občini čakajo v prihodnjih letih še zelo odgovorne naloge: ureditev plantažnih nasadov, osuševanja zamočvirjenih zemljišč in podobno. V preteklih letih so si za- druge nabavile različne sodobne stroje, kot na pr. traktorje, kombajn itd., ven- dar so ti stroji nedovoljno izkoriščeni zaradi majhnih in raztresenih parcel za obdelovanje.

Novoizvoljeni občinski odbor SZDL, v katerem je več novih, posebno pa mla- dih odbornikov čakajo dokaj odgovorne naloge na različnih področjih. Te se sicer medseboj prepletajo, vendar za- htevajo vedno več aktivnih članov. Občni zbor je izvolil dve stalni komi- siji, ki bosta odboru v pomoč, in sicer za družbene organizacije in za druž- beno upravljanje.

L. V.

VSEM DELOVNIM ŽENAM NA PODROČJU CELJSKE OBČINE

**ČESTITA
OB DNEVU ŽENA
TER SE JIM ZAHVALJUJE
ZA SODELOVANJE,
KI JE BILO NA VSEH
PODROČJIH DRUŽBENEGA
ŽIVLJENJA V OBČINI
ZELO PLODNO.**

★

LETOŠNJI 8. MAREC NAJ DA CELJSKIM ŽENAM NOVIH
VZPODBUD ZA ŠE USPEŠNEJŠE DELO IN SODELOVANJE
V LETOŠNJEM LETU, KAR BO RODILO KORISTI
V PRIZADEVANJU ZA IZBOLJŠANJE ŽIVLJENJSKIH
POGOJEV NAŠIH DELOVNIH LJUDI.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR CELJE
OBČINSKI KOMITE ZKS CELJE
OBČINSKI ODBOR SZDL CELJE

Vodstva občinskih sindikalnih svetov

Vsi novoizvoljeni plenumi občinskih sindikalnih svetov so že izbrali svoja vodstva, zraven teh pa tudi člane stalnih komisij. Tako je bil za predsednika občinskega sindikalnega sveta v Celju izvoljen JOŽE BEVC, za tajnika pa EMIL PEPELNJAK. V vodstvu občinskega sindikalnega sveta v Zalcu se ni ničesar spremenilo; dolžnosti predse- dnika bo še v naprej opravljal LOJZE SELAN, tajniške posle pa JOŽE PILIH. Enako je v Mozirju, kjer je za pred- sednika ostal STANKO PRODNIK, za tajnika pa VLADO KOŠIR. V Sošanju so za novega predsednika izbrali AN- TONA MOCILNIKA, za tajnika pa

LOJZETA NAPOTNIKA. Predsednik občinskega sindikalnega sveta v Slo- venskih Konjicah bo še vnaprej VINO- KO LANGERHOLC, tajnik pa TONE OGULC. Tudi v Sentjurju pri Celju je prišlo do sprememb. Tako je bil za no- vega predsednika občinskega sindikal- nega foruma izbran JOŽE GOJTAN, za tajnika pa FRANC ŠCUREK. Pri ob- činskem sindikalnem svetu za šmarsko občino so za predsednika izvolili IVANA SITARJA mlajšega, za tajnika pa NI- KOLO BURSACA. Občinski sindikalni svet v Laškem pa bo v tekočem po- slovnem razdobju delal pod vodstvom predsednika RUDIJA GROSERJA ter tajnika FRANJA DIACIJA.

SEJA PREDSEDSTVA OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA

Pod vodstvom predsednika Jožeta Jošta je bila v sredo popoldne seja predsedstva Okrajnega sindikalnega sveta v Celju. Razpravljali so o dose- danjem poteku priprav za sestavljanje novih tarifnih pravilnikov, končno pa so potrdili še poročilo o delu Okrajnega sindikalnega sveta za preteklo obdobje.

-mb

KUHARSKI TEČAJ NA POLZELI

Mlade zadrुžnice na Polzeli so v zim- skem času obiskovale kuharski tečaj. Ob zaključku le-tega so priredile lepo razsta- vo kuharskih umetnosti, vendar pa tečaj ni povsem dosegel svoj namen. Pri tečaju ni bilo upoštevano načelo sodobne vita- minske prehrane ter bo v bodoče pri or- ganizaciji takšnih tečajev treba misliti na povezavo z zavodom za napredek gospo- dinjstva v Celju.

SINDIKALNA PODRUŽNICA »INGRAD« CELJE

proda

5-sedežni osebni avtomobil — limuzino znamke »Dodge« v voznem stanju. Cena 200.000 din.

Interesenti se naj prijavijo do 15. marca 1959 pri prodajalcu.